

Asia: VN/20350/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (panimoiden, tislaamoiden ja viinitilojen ulosmyyntioikeuden laajentaminen)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Tislaamoliitto ry:n lausunto hallituksen esityksestä alkoholilain muuttamiseksi

Suomen Tislaamoliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä alkoholilain muuttamiseksi. Liitto pitää myönteisenä, että alkoholilainsäädäntöä kehitetään suuntaan, jossa kotimaisen elinkeinotoiminnan edellytyksiä vahvistetaan, matkailun ja alueellisen elinvoiman merkitys tunnistetaan aiempaa paremmin ja sääntelyä pyritään uudistamaan ennakoitavalla ja eurooppalaiseen toimintaympäristöön sopivalla tavalla.

Esityksessä on useita kannatettavia elementtejä. Erityisesti tislaamoille avautuva mahdollisuus myydä omia tuotteitaan valmistuspaikan yhteydessä on pitkään odotettu uudistus, joka tukee tislaamomatkailua, vahvistaa yritysten asiakassuhteita ja lisää maaseutualueiden vetovoimaa. Suoramyynti valmistuspaikalta on kansainvälisesti vakiintunut osa alkoholijuomien tuotantoa ja matkailua yhdistävää liiketoimintaa.

Suomen Tislaamoliitto ry pitää kuitenkin ongelmallisena sitä, että ulosmyyntioikeus sidotaan lakiluonnoksessa alhaiseen ja jäykkään valmistusmäärärajaan, joka ei vastaa alan rakennetta eikä kehityssuuntaa. Ehdotettu 100 000 litran puhtaan alkoholin vuosiraja on jo nykytilanteessa joillekin toimijoille kasvua rajoittava tekijä ja muodostuisi väistämättä esteeksi yhä useammalle tislaamolle tulevaisuudessa. Lainsäädännön ei tulisi asettaa yrityksiä tilanteeseen, jossa liiketoiminnan kehittäminen johtaa automaattisesti oikeuksien menettämiseen.

Liitto katsoo, että ulosmyyntioikeuden tulisi lähtökohtaisesti koskea kaikkia kotimaisia alkoholijuomien valmistajia riippumatta tuotannon volyymista. Valmistuspaikalta tapahtuva myynti on luonteeltaan rajattua, matkailuun sidoksissa olevaa toimintaa, eikä sitä voida rinnastaa tavanomaiseen vähittäismyyntiin. Tästä syystä tuotantomäärät eivät ole tarkoituksenmukainen tai oikeasuhtainen kriteeri ulosmyyntioikeuden määrittelyyn.

Mikäli lainsäätäjä kuitenkin katsoo tarpeelliseksi säilyttää valmistettuihin litramääriin perustuvan rajan, Suomen Tislaamoliitto ry esittää vaihtoehtona merkittävästi korkeampaa, vähintään 500 000

litran (100 % alkoholia) vuosirajaa. Tällainen raja vastaisi paremmin alan investointitasoa ja kansainvälistä vertailua, eikä sulkisi automaattisesti pois toimijoita, jotka ovat edelleen selvästi pieniä tai keskisuuria yrityksiä.

Liitto haluaa nostaa esiin myös sen, että EU:n pk-yritysmääritelmä tarjoaisi huomattavasti kestävämmän ja johdonmukaisemman perustan ulosmyyntioikeuden rajaamiselle kuin tuotantovolyymeihin sidottu malli. EU:n määritelmän mukaan pienyrityksen henkilöstömäärä on alle 50 ja liikevaihto tai taseen loppusumma enintään 10 miljoonaa euroa. Tätä määritelmää hyödynnetään laajasti muussa elinkeinopolitiikassa, ja sen soveltaminen poistaisi tarpeen keinoitekoisille valmistusrajoille, jotka eivät kuvaa yrityksen todellista kokoa tai markkinavaikutusta.

Sääntelyn painopisteen tulisi joka tapauksessa kohdistua ulosmyyntiyhien litramääriin, ei valmistettuun kokonaisvolyyymiin. Myyntiin perustuva rajaaminen on sekä kansanterveyden että monopolijärjestelmän näkökulmasta perustellumpaa, sillä se mahdollistaa viennin ja kansainvälisen kasvun ilman, että kotimaan saatavuus kasvaa hallitsemattomasti tai Alkon asema vaarantuu.

On lisäksi huomioitava, että alkoholijuomien valmistajilta on jo aiemmin rajattu pois mahdollisuus myydä omia tuotteitaan verkkokaupan kautta toimitusmyynnissä. Tässä tilanteessa valmistuspaikalta tapahtuva ulosmyynti on keskeinen ja osin korvaamaton keino tukea matkailua, brändinrakennusta ja kansainvälistä kauppaa. Tästä syystä myös ulosmyynnin määrällisiä rajoja tulisi tarkastella elinkeinopoliittisesta näkökulmasta.

Kansainvälinen vertailu osoittaa, että juomamatkailu on merkittävä taloudellinen mahdollisuus erityisesti maaseutualueille. Perinteiset juomamatkailumaat kuten Irlanti, Skotlanti sekä Ranska hyötyvät isompien yritysten vetovoimasta. Tunnetut toimijat vetävät matkailijoita alueille, mutta hyödyt jakautuvat koko paikallistalouteen. Näiden esimerkkien valossa on selvää, että juomamatkailun kasvua ei edistetä sulkemalla keskeisiä toimijoita sääntelyn ulkopuolelle.

On myös syytä todeta, että vaikka ulosmyyntioikeus laajennettaisiin koskemaan kaikkia kotimaisia alkoholijuomien valmistajia, valmistuspaikkojen yhteydessä toimivien myymälöiden määrä kasvaisi vain muutamalla toimipisteellä verrattuna nykyiseen ehdotukseen. Tällaisella muutoksella ei olisi käytännössä merkittävää vaikutusta kansanterveyteen tai Alkon vähittäismyyntimonopoliin, mutta sen elinkeinopoliittiset ja matkailulliset vaikutukset olisivat huomattavat.

Suomen Tislaamoliitto ry korostaa, että alkoholilainsäädäntöä tulee kehittää pitkäjänteisesti ja siten, että se palvelee alan toimijoita myös tulevaisuudessa. Lainsäädännön ei tule olla jo voimaan tullessaan vanhentunutta, vaan sen tulee mahdollistaa kasvu, investoinnit ja kansainvälistyminen kotimaisille tislaamoille.

Suomen Tislaamoliitto ry on mielellään käytettävissä jatkovalmistelussa asiantuntijana.

